

İslam Medeniyetinde İlmî Ekoller ve Âlimler

İçindekiler

- [İslam Medeniyetinde İlmî Ekoller ve Âlimler](#)
- [Meşşâiyye Ekolü](#)
- [Maturidiyye Ekolü](#)
- [Eş'arîyye Ekolü](#)
- [Tabîyyûn Ekolü](#)
- [Mu'tezile Ekolü](#)

Mekke, Şam, Bağdat, Basra, Kahire ve Horasan gibi büyük merkezlerde yürütülen dinî eğitimlerde Kur'an'ın okunuşu ve anlamı ile Hz. Muhammed'in sözleri ve uygulamaları konularında yorum farklılıkları ortaya çıkması **İslam uygarlığı** ve kültüründe farklı felsefi ekollere kaynaklık etmiştir.

Felsefi ekollerin ortaya çıkmasında Arapça'ya tercüme edilen Hint, İran ve [Yunan medeniyetlerine](#) ait felsefe eserleri de rol oynamıştır. Kalam âlimleri arasında büyük günah işleyen kişinin durumu ve yeri, insanın davranışlarındaki sorumluluk derecesi, adalet ve Allah'ın sıfatları; münakaşa konusu olmuştur. Bu tartışmalar Kaderiye, Cebriye, Mutezile, Meşşâiyye, Eşariye ve Maturidiye gibi kelami ekollerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Meşşâiyye Ekolü

Aristo'nun akılcı felsefesinden etkilenmişlerdir. Din ile felsefeyi uzlaştırmaya çalışmışlardır. Meşşâiyyenin en önemli temsilcileri El-Kindi, Farabi, İbn-i Sina ve İbn-i Rüşd'dür.

Maturidiyye Ekolü

Adını kurucusu El-Maturidî'den alan bu ekole göre insan fiillerinin yaratıcısı Allah'tır. İnsan bu fiillerden dilediğini yapıp yapmamakta hürdür. İnsan, peygamberler ve aklının yardımıyla iyiyi kötüyü, faydalı olanı zararlıdan ayırt etme gücüne sahiptir.

Eş'arîyye Ekolü

Bu ekole göre adalet, iyilik ve kötülük gibi ilkeler Allah'ın emir ve yasaklarıyla anlam kazanır. Bundan dolayı Allah tarafından emredilen davranışlar ahlaken iyi, yasaklananlar ise kötüdür.

Tabîyyûn Ekolü

Dünyanın yoktan var edildiğini ve kendi dışındaki üstün bir güç tarafından düzenlenip yöneltildiğini savunan görüştür. Bu ekolde tabiatın bilimsel yöntemlerle araştırılması, bunun için de deney ve tümevarım yöntemlerinin kullanılması esastır. Tabîyyûn ekolünün en önemli temsilcisi Ebu Bekir Zekeriyya Razi'dir.

Mu'tezile Ekolü

İnsanın dünyadaki iyi ve kötü davranışlarının yaratıcısı Allah değil, insanın kendisidir. [İslam dünyasında](#) insan davranışları konusunda başka **islami felsefi ekoller** de ortaya çıkmıştır. Bu ekollerden bazıları şunlardır:

a) Cebriyye Ekolü: Ağacın büyümesi veya güneşin batması gibi insanın da fiillerinde mecbur olduğunu savunur. Dolayısıyla fiilleri yapan da yaptıran da Allah'tır.

b) Kaderiyye Ekolü: İnsan fiilleri Allah tarafından yaratılmış değildir. Onları kararlaştıran ve yapan insanın kendisidir.

c) Fıkıh Ekolleri: "İçtihat edip isabet eden iki, içtihat edip yanılan bir sevap kazanır." hadisi gereği dinî içtihatlarda bulunup yorumların yapılması İslam dünyasında felsefi ekoller dışında çeşitli fıkıh ekollerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Ebu Hanife, İmam Malik, İmam Şafii ve İmam Ahmed bin Hanbel içtihatlarıyla mezhep kurucuları olmuş [İslam alimlerinin](#) belli başlılarıdır. Bu âlimler İslam'ın temel ilkelerinde birleşmekle birlikte ibadet biçimleri ve meselelerin çözüm yolları ile ilgili farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. [İslam medeniyetinde](#) çeşitli ekollere ayrılan alanlardan bir diğeri tasavvuftur. Tasavvuf ekolleri farklı yaklaşımlar içermekle birlikte temelde Allah sevgisi, ruh temizliği ve güzel ahlak gibi ortak ilkeler etrafında birleşmiştir